

דצמבר 2012

אוגדן פעילויות ליום הלאומי לגלישה בטוחה עבור תלמידי בתי הספר היסודי

בסימן:

היום הלאומי לגלישה בטוחה ברשת תשע"ג עומד בסימן "עושים טוב ברשת ומעבירים את זה הלאה" במסגרת זו אנו מציבים לעצמנו את היעד להעצים את המעשים הטובים של תלמידינו גם ברשת. נקודת המוצא שלנו היא כי עשיית מעשים חיוביים הינה חלק מחינוך לגלישה בטוחה ברשת ותוביל את התלמידים לשמור על עצמם ועל אחרים ברשת.

מהו אותו "טוב" שאנו רוצים להעצים בקרב ילדינו הצעירים?

בכל פעילות אנו מדגישים את המסר החיובי שאנו רוצים להקנות ולהעביר הלאה ליתר התלמידים וכן ממה עלינו להישמר. לפניכם מגוון פעילויות להפעלה בכיתה העוסקות בהעצמת הטוב.

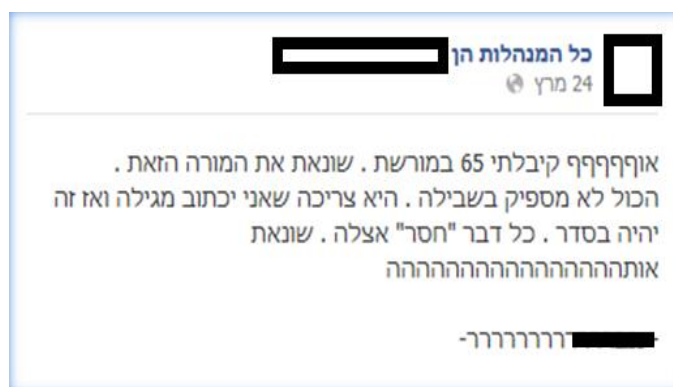
ספר המשחקים הטובים של כיתה...

פעילות מספר 1

נעצים את הטוב - שיתוף חברים במשחקים חינוכיים ברשת תוך כדי כבוד והתחשבות.
אנו נישמר מ - בחירת משחקים בעלי אופי אלים ברשת, משחקים שאינם תואמי גיל הילד.

תיאור הפעילות:

הכיתה תבנה יחד ספר המלצות למשחקים הטובים.
 יערך דיון בכיתה אודות פעילות הילדים ברשת, איזה משחקים אהובים עליהם ומדוע.
 הדיון יעסוק בפן החיובי של משחקי הרשת וכן בסכנות (אופי המשחק, התמכרות, קשר עם זרים תוך משחק וכו') המורה יחד עם התלמידים תבנה מספר קריטריונים לבחירת משחק חיובי (לדוגמה: משחק ללא אלימות, תמונות צנועות, מאפשר שיתוף פעולה, משחק מותאם גיל וכו')
 בשלב הבא יצרו ספר של משחקים מומלצים העונים לקריטריונים של משחק חיובי.
 הילדים יציעו מגוון משחקים, יתארו אותם ויסבירו מדוע המשחקים ראויים להיכלל בספר המשחקים הטובים של הכיתה.

יערך דיון בכיתה בו יוצג צילום המסך ותועלנה השאלות הבאות:

- מה עולה מתוך השיח שלפניכם?
- אילו תחושות זה מעורר?
- האם הייתם רוצים להיות שותפים לשיח כזה? מדוע?
- מה עלול היה לפגוע באחר בשיח שלפניכם?
- אתרו ביטויים מקדמי שיח ובולמי שיח.
- האם יש דרך להעביר את אותו המסר באופן שונה?
- מה אתם הייתם עונים בהשתרשות של השיח?

לאחר הדיון יציעו התלמידים (בקבוצות עבודה) כללי התנהגות ושיח נאותים ברשת סיכום הדיון ובניית תקנון עם הכיתה.

תוצר מסכם:

תקנון כיתתי לשיח נאות ברשת

אם זה קורה ברשת- יש גלגל הצלה

פעילות מספר 3

נעצים את הטוב - מתן עצות טובות לחברים ברשת
אנו נישמר מ - היגררות אחר מקרי בריונות ברשת והפרה של זכויות יוצרים

תיאור הפעילות:

המורה תציג לתלמידים מצבים עימם הם מתמודדים ברשת.

לדוגמה:

ליאור נתנה לחברתה דלית את הסיסמה, כדי שתעזור לה לתרגם מכתב שקבלה באנגלית. דלית מסרה את הסיסמה למעיין ומעיין מסרה את הסיסמה לאחיה...	דניאל כתב מילות גנאי על לילך בפורום הבית ספרי
שי תייג את התמונה של אירית במילה לא ראויה	טל צלם את המורה במהלך השיעור מתכופפת להרים נייר שנפל. טל הפיץ את התמונה הלא מחמיאה בין חבריו...
הילה פרסמה תמונה מעוותת של ענבר וכתבה מתחת לתמונה כתובית שלילית	רוני צריך להגיש מחר עבודה בגיאוגרפיה. הוא מצא ברשת עבודה המתאימה לדרישות של המורה, העתיק חלקים מהעבודה, הוסיף קצת מילים בהתחלה ובסוף העבודה והגיש למורה

תלמידי הכיתה ידונו על המקרה שהוצג:

- האם נתקלו באירוע כזה?
 - איך היו מגיבים במידה וזה היה קורה להם?
 - מה הן ההשלכות של מקרה כזה על הצדדים?
 - מהן הפתרונות/ גלגלי הצלה שיושיטו לחבריהם שנתקלו באירוע שכזה
- לכל מקרה יכולים להיות מספר גלגלי הצלה

תוצר מסכם:

אוסף של גלגלי הצלה (ניתן לעצבם כגלגל הצלה) ובהם מגוון פתרונות לכל מקרה

פעילות מספר 4

יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך" (סדר נזיקין, מסכת אבות ב, יג)

נעצים את הטוב - נשמור על קניין רוחני של היוצרים בעידן הדיגיטאלי.
אנו נישמר מ - הורדות של שירים וסרטים ללא תשלום ליוצרים ומציטוטים ללא מתן קרדיט ליוצרים.

תיאור הפעילות:

המורה תציג קטע מתוך **הסרטון - איך שיר נולד** המספר על עבודתו של יהונתן גפן כאשר הוא יוצר שיר חדש. יערך דיון עם התלמידים:

- מה נדרש מאמן כאשר הוא יוצר יצירה חדשה?
- איזה תהליך האמן חווה?
- מהו קניין רוחני? מדוע נקרא "רוחני"?
- מה תפקידנו כקהל שנחשף ליצירה?
- מהו הקושי המתעורר בשמירה על קניין רוחני וזכויות יוצרים בעידן הדיגיטאלי?
- כיצד עלינו לשמור על קניין רוחני של יוצר?
- התלמידים יצרו סממאות לשמירה על זכויות יוצרים ברשת או חמשירים בנושא.

המורה תבחר להציג לתלמידים את חוק "זכויות היוצרים", בהתאם לרמת הכיתה.

חוק זכויות יוצרים

פרק ט': עונשין

61. עבירות - (א) לא יעשה אדם עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו.
 (ב) לא ייבא אדם לישראל עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו.
 (ג) לא יעסוק אדם במכירה, בהשכרה או בהפצה של עותק מפר של יצירה.
 (ד) לא ימכור אדם, לא ישכיר ולא יפיץ עותקים מפרים של יצירה בהיקף מסחרי.
 (ה) לא יחזיק אדם עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו.
 (ו) לא ייצר אדם ולא יחזיק חפץ שיעודו עשית עותקים של יצירה, כדי לעבור עבירה לפי סעיף קטן (א).

62. עונשין - (א) העושה אחת מאלה, דינו - מאסר חמש שנים או קנס פי עשרה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין):
 (1) עושה עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו;
 (2) מייבא לישראל עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו.
 (ב) העושה אחת מאלה, דינו - מאסר שלוש שנים או קנס פי שבעה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין:
 (1) עוסק במכירה, בהשכרה או בהפצה של עותק מפר של יצירה;
 (2) מוכר, משכיר או מפיץ עותקים מפרים של יצירה בהיקף מסחרי;
 (3) מחזיק עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו.
 (ג) המייצר או המחזיק חפץ שיעודו עשית עותקים של יצירה, כדי לעבור עבירה לפי סעיף קטן (א)(1), דינו - מאסר שנה או כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.
 (ד) נעברה עבירה לפי סעיף זה בידי תאגיד, דינו - כפל הקנס הקבוע לאותה עבירה.

פרק ט' בחוק זכויות היוצרים מדבר על העונשים למפרים זכויות יוצרים (מתוך אתר [אקו"ם](#))

תוצר מסכם:

הצגת סיסמאות וחמשירים לשמירת זכויות יוצרים ברשת.
התלמידים יצרו סיסמאות לשמירה על זכויות יוצרים ברשת או חמשירים בנושא.

אבל לא העתקתי... סיפור אמיתי

פעילות מספר 5

נעצים את הטוב - נקדם כתיבה עצמאית ואתית של עבודות
אנו נישמר מ - העתקה ברשת, "[גניבה ספרותית](#)" והפרה של זכויות יוצרים

תיאור הפעילות:

המורה תקרא בפני הכיתה את [הסיפור אבל לא העתקתי... סיפור אמיתי](#) המתאר העתקה של עבודה והגשתה בשם התלמיד המעתיק.

יערך דיון בכיתה בו יועלו השאלות הבאות:

- קרה לכם מקרה דומה בכיתה?
- מה עלה על דעתו של ירדן כשהחליט להעתיק עבודה ולהגישה למורה?
- האם ירדן פעל נכון? מה היה עליו לעשות? כיצד על המורה לנהוג?
- המידע ברשת זמין לכל - האם ניתן לעשות בו שימוש באופן חופשי?
- כיצד נדע מתי ניתן להשתמש במידע ברשת ומתי לא?
- על פי מה מעריכים מידע?
- האם ירדן עבר על חוק זכויות היוצרים?
- כיצד בכל זאת ניתן להשתמש בחומרים שברשת לעזרתנו? כאן ניתן לשלב בלמידה את עקרונות הסיכום)

תוצר מסכם:

הצגה עם שחקנים המתארים את השתלשלות האירוע ומציעים פתרון

מלשון הרע ללשון הטוב

פעילות מספר 6

נעצים את הטוב – נקדם חברות טובה ברשת, שיח נעים ופרגון הדדי
אנו נישמר מ – לשון הרע, הפצת שמועות שקריות ופוגעניות, לא נלך רכיל ונפגע באחר

תיאור הפעילות:

פתיחה - מה המשמעות של המושג לשון הרע, הבחנה והסבר במליאה מהי רכילות.
 כל קבוצה תקבל מקרה ותבחן:

- מה מרגיש כל אחד מהצדדים בסיפור?
- מה ניתן לעשות במקרה זה?
- האם מדובר על לשון הרע או רכילות? מה ההבדל בין השניים?
- האם קרה לכם או לחבריכם מקרה דומה שלו הייתם עדים?

סיפורי המקרה:

- כתבו על דנה ברשת שהוריה מתגרשים
 - פרסמו ברשת שירון הוא ילד מאומץ
 - כתבו על נועה ברשת שכל יום היא לוקחת שוקו מהמכולת השכונתית ולא משלמת
- השיח יסתיים בכך שהכוח והאחריות בידיים שלנו. נוכל להעביר מסר לשיח חיובי בעזרת הרשת

תוצר מסכם:

יצירת כרזה למניעת לשון הרע, אותה יפרסמו ברשת ויעבירו הלאה לחבריהם למשל:
 "מילים כתובות פוגעות לא פחות - נשארות ולא עוברות", "לרכילות נחשפת - אותה מיד הסרת" וכו'.

אין מתנות חינם...

פעילות מספר 7

נעצים את הטוב - נשמור על הפרטיות שלנו ונפעיל שיקול דעת כשנתבקש למסור פרטים אישיים ברשת
אנו נישמר מ - רישום פרטי מידע אישיים מזהים ברשת

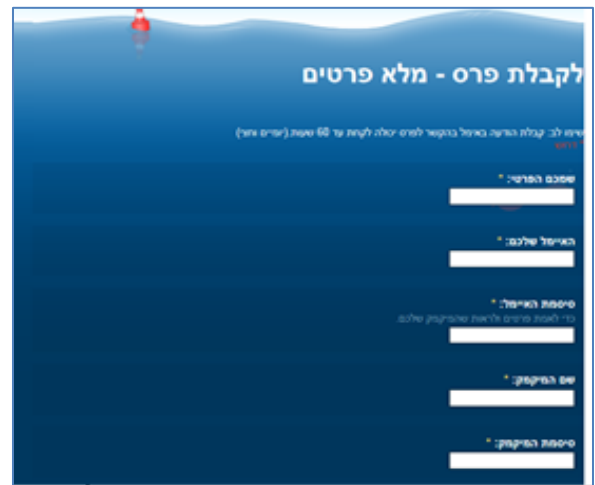
תיאור הפעילות:

המורה תציג פרסומת של אתר המבטיח מתנה לילד שימלא את פרטיו האישיים
יערך דיון בנושא:

- האם התבקשתם למלא פרטים אישיים שלכם ברשת? מתי? האם באתר או בפרסומת של באנר?
- איך יודעים מתי כדאי לי למלא פרטים אלו ומתי לא?
- עם מי עליי להתייעץ?
- מה הסכנה שבמסירת פרטים אישיים?

תוצר מסכם:

ניסוח כללים העוסקים בשמירה על הפרטיות שלנו ברשת, העלאתם לאתר הכיתה והחתמת ילדי הכיתה
דוגמאות מהרשת לבקשות של מסירת פרטים אישיים:

הסרטון הזה לא מתאים לגיל שלי

פעילות מספר 8

נעצים את הטוב – נצפה בתכנים שמתאימים לגיל שלנו ונעודד אחרים לעשות כן
אנו נישמר מ - צפייה בתכנים לא ראויים

תיאור הפעילות:

המורה תשאל אם מישהו בכיתה נחשף בשיטוט ברשת לסרט או סרטון שלא הבין את תכניו. או שהרגיש שהוא לא לגילו.
 אפשר לשוחח על סרט מפחיד, סרטון שלא הובן, סרט של מבוגרים (בהתאם למה שעולה בכיתה)
 המורה תציג את המקרה הבא:

אחד התלמידים קיבל בדואר אלקטרוני הודעה: "אחי סרטון הורס אתה חייב להסתכל".
 הוא פתח את הקישור והיה בשוק. הסרטון הציג אלימות ודם מעבר למה שנחשף בחי היום יום שלו.
 הוא הרגיש שזה סרטון לא ראוי ובטח לא לגילו
 הוא התלבט אם לשלוח לחברו תשובה לגבי הסרטון ולומר מה דעתו האמיתית עליו או לומר לו: "אחי סרטון מגניב" כדי שלא יחשוב שהוא ילדוטי. מה על התלמיד לעשות?

תוצר מסכם:

הכיתה תכין רשימת "עשה ואל תעשה" כשנתקלים בתוכן לא ראוי ברשת או בדואר אלקטרוני ותפיץ בין חברי השכבה

נעצים את הטוב – שימוש בפורום הבית ספרי כאמצעי להעצמה לימודית
אנו נישמר מ – השמצות, העלבות וזלזול ביכולות של ילדים צעירים בפורום בית ספרי

תיאור הפעילות:

במסגרת התנדבות בית ספרית ופיתוח מנהיגות צעירה יתנדבו ילדים בכיתה ה' או ו' אחת לשבוע ביום מסוים ובשעה מסוימת לפורום הבית ספרי או לצ'אט ויסייעו לילדים צעירים במשימות או בשיעורי בית. הם יסייעו להם בפורום הבית ספרי בשיעורי עזר מרחוק. בכל שבוע יספרו אותם ילדים בכיתה על ההתנסות שלהם, כיצד תרמו לצעירים ומה הם הרוויחו מכך.

תוצר מסכם:

כל ילד יכתוב במסמך משותף- מה הייתה תרומתו - במה עזר ומה הרגיש עם הנתינה. המסמך יכול להוות בסיס לשיח בכיתה לאחר תקופה מסוימת או תוך כדי ההתנדבות על מהי תרומה אישית ברשת, היתרון של הטכנולוגיה יחד עם עזרה והתנדבות, ממה עלי להישמר ולהיזהר במתן עזרה מסוג זה.

פיתוח:

הנחיה – לימור הררי, גף יישומי מחשב, המינהל למדע וטכנולוגיה
כתיבת פעילויות – צוותי "חיים ברשת" מחוזיים: אנה טפרמן – מחוז מנח"י, סנדי בר אל – מחוז תל אביב, רויטל פלג יצחקי – מחוז חיפה, יעקב הופמן - מחוז מרכז, ירדן גינזבורג – חינוך מיוחד, עבדאללה חלאילה – מגזר ערבי, דינה יצחקי – מחוז ירושלים, ענת שוורץ – מחוז צפון, גלית בן ישי - מחוז דרום, נעמי פורת – התיישבותי

* התמונות באוגדן הינן מאתר <http://pixabay.com> על פי רישיון Public Domain